

УДК 372.461

ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПИСЕМНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ У ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ ЗАКЛАДАХ ГАЛИЧИНИ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Царик О.М., к. філол. н.,
доцент кафедри німецької мови
Тернопільський національний економічний університет

У статті розглянуто проблему формування культури писемного мовлення учнів у школах Галичини початку ХХ ст. Мета статті полягає в аналізі проблем формування культури писемного мовлення, вивченні досвіду розвитку навичок писемного мовлення учнів. Проаналізовано основні методи й форми навчання письма, а також вимоги до писемного мовлення.

Ключові слова: *культура мовлення, писемне мовлення, мовна освіта, методика викладання мови.*

В статье рассмотрена проблема формирования культуры письменной речи учащихся в школах Галичины начала ХХ в. Цель статьи заключается в анализе проблемы формирования культуры письменной речи, изучении опыта развития навыков письменной речи учащихся. Проанализированы основные методы и формы обучения письму, а также требования к письменной речи.

Ключевые слова: *культура речи, письменная речь, языковое образование, методика преподавания языка.*

Tsaryk O.M. BUILDING OF WRITING CULTURE OF STUDENTS IN SECONDARY SCHOOLS IN GALICIA IN THE EARLY TWENTIETH CENTURY

The problem of creating of writing culture of students in secondary schools in Galicia in the early twentieth century was considered in the article. The purpose of the article is to analyze the problems of creating a writing culture, study the skills development experience of writing of students in secondary schools. The basic methods and forms of teaching of writing and requirements to writing were analyzed.

Key words: *culture of speech, writing, language education, methods of teaching languages.*

Постановка проблеми. Розвиток мовлення – одне з найважливіших завдань навчання мови як основи розумової діяльності й засобу комунікації. Загалом розвиток мовлення передбачає роботу над мовною культурою учнів в усній і письмовій формах, із розвитком мови розвивається й мислення учнів. Школа має на меті підвищити рівень морального виховання учнів, підготувати дітей до активної позиції в житті, що передбачає володіння мовою як засобом спілкування та розвиток комунікативних умінь і навичок. А тому актуальним завданням для науковців залишається дослідження проблеми формування культури писемного мовлення, а також технології навчання писемного мовлення.

Ступінь розробленості проблеми. Методологічною основою дослідження стали праці вчених-методистів із проблем навчання школярів усного й писемного мовлення, дослідження психологів і психолінгвістів із проблем сприймання, розуміння та породження мовлення. У процесі дослідження використано теоретичний аналіз психолого-педагогічної, методичної літератури, програм і підручників; теоретичне осмислення й узагальнення педагогічного досвіду для аналізу досліджуваної проблеми. Аспекти культури мовлення досліджува-

ли вчені: Н. Бабич, І. Білодід, О. Біляєв, Л. Виготський, В. Виноградов, П. Гальперін, В. Головін, С. Єрмоленко, М. Жовтобрюх, І. Зимня, А. Коваль, Л. Мацько, В. Мельничайко, О. Семенов, І. Синиця, Л. Струганець, В. Русанівський, М. Пентилюк. Проте формування культури писемного мовлення учнів у загальноосвітніх закладах Галичини початку ХХ ст. ще недостатньо вивчене в науковому просторі.

Мета статті полягає в аналізі проблеми формування культури писемного мовлення, вивченні досвіду розвитку навичок розвитку писемного мовлення учнів у загальноосвітніх закладах Галичини початку ХХ ст.

Виклад основного матеріалу. Ще в період правління австрійського цісаря Йосифа II проводились реформи, що впливали на становище українського населення. Австрійський уряд звернув увагу на розвиток шкільництва в Галичині, а створена в 1776 р. шкільна комісія провела шкільну реформу. У 1781 р. Йосиф II наказав декретом придворної комісії, щоб школярі Галичини 6–12 років ходили до школи не лише в будні, а й у неділю. Пізніше на основі постанови 1787 р. українська мова стала крайовою мовою, а вже 1818 р. було встановлено, що наука релігії для греко-католицьких дітей у Галичині та Буковині здійснюватиметься

українською мовою, щоб у школах, до яких ходять тільки українські діти, мовою навчання була українська, а польська викладалася тільки як предмет [3, с. 18].

У 1848 р. в Австро-Угорській імперії відбулася революція, у результаті якої скасовано кріпацтво, а в 1867 р. прийнято конституцію, що значною мірою вплинуло на подальший розвиток національно-патріотичного відродження українців Галичини.

За ініціативи Просвіти відкривалися читальні, школи, друкувалися книжки, журнали. У 1869 р. на вимогу депутатів-українців уряд Австро-Угорщини проголосив у Галичині загальне обов'язкове початкове навчання, а в 1874 р. дозволив вивчення української мови в середніх навчальних закладах. У той період значно збільшилася кількість учнів у середніх школах Галичини. Так, якщо в 1894–1895 навчальному році в середніх школах нашого краю навчалось 572 учні, то вже в 1905–1906 навчальному році – 2 137.

Наприклад, у жовтні 1898 р. було відкрито гімназію в Тернополі, у 1905 р. – у Станіславові, у 1907 р. – у Тереховлі, у 1909 р. – у Городенці та Рогатині. Найбільшим центром гімназійної освіти в Галичині була Українська академічна гімназія у Львові [3, с. 18].

Розглянемо мовну політику в середніх загальноосвітніх вітчизняних закладах досліджуваного періоду. На початку ХХ ст. в Тереховлянській гімназії було два класи з польською мовою викладання, а вже в 1914 р. в гімназії навчалось 600 дітей, у тому числі 150 українців, 280 поляків, 170 євреїв. У перший клас приймали учнів, які закінчили 4 класи загальноосвітньої школи. Навчання в гімназії тривало вісім років. Випускні іспити були дуже суворими, і не всі гімназисти їх витримували. Крім української й польської мов, вивчали грецьку, латинську й німецьку [3, с. 20].

У Тернопільській польській гімназії 1898 р. Міністерство віросповідань і освіти дозволило відкрити перший клас з українською мовою навчання. А вже 1911 р. українська гімназія мала своє окреме приміщення [4, с. 33].

Українська державна гімназія була школою класичного типу. Обов'язковими предметами були латинська, німецька, українська, польська (умовно обов'язкова) мови для всіх класів і грецька (від третього класу), релігія, історія та географія (спочатку разом, пізніше окремо), математика, природознавство (до шостого класу включно), фізика й хімія (від третього класу). У сьомому та восьмому класах учили вступ до філософії (логіка та психологія). Необов'яз-

ковими предметами були історія рідного краю, французька мова, малювання, спів, фізкультура, стенографія й каліграфія.

План навчання відповідав загальному навчальному планові й інструкціям для всіх австрійських гімназій, а навчання крайових мов (української та польської) – планові Крайової шкільної ради. Щодо мов учні мусили вивчити не тільки матеріал із підручників, а також перечитати вибрані літературні твори, а їх інтерпретація після обговорення в класі була темою письмових шкільних завдань (творів). У таблиці 1 наведено розподіл годин між мовами в 1913/1914 навчальному році [4, с. 34].

Таблиця 1
Розподіл годин між мовами в
1913/1914 навчальному році

Предмет навчання	Клас і кількість годин на тиждень							
	1	2	3	4	5	6	7	8
Українська мова	3	4	3	3	3	3	3	4
Латинська мова	6	6	6	6	6	6	5	5
Грецька мова	-	-	5	4	5	5	4	5
Німецька мова	5	4	4	4	4	4	4	4
Польська мова	2	2	2	2	2	2	2	2

Вивчення досвіду розвитку навичок розвитку писемного мовлення учнів у загальноосвітніх закладах Галичини початку ХХ ст. розпочнемо з книжки «Patrzę i opisuję», що складається з блоку завдань для розвитку писемного мовлення. На малюнках зображені діти і тварини в дії, завдання учня – написати одне речення на основі власних спостережень. Далі подано малюнки із зображенням двох людей чи тварин з описом, наприклад, «Великий собака їсть і малий собака їсть», «Великий собака чекає, а малий собака їсть», «Цей хлопець читає і цей хлопець читає», «Цей хлопець читає, а той хлопець пише». Завдання полягає в уважному прочитанні речень і самостійному поясненні вживання сполучників «і» та «а». Наступне завдання: розглянути малюнки на тему «Робочий день господині» й написати кілька речень, відповідаючи на запитання, що робить господиня впродовж дня.

Тема «Велика літера» пропонується для вивчення за допомогою невеликого оповідання «Діти та їхні друзі», де використані власні назви людей, тварин і географічні назви. До розповіді додаються питання: *Які імена дітей є в цій розповіді? Пошукай назви міста, вулиці, звірят, села, ріки. Зауваж і запам'ятай, що власні та географічні наз-*

ви пишуться з великої літери. Прочитай ще раз оповідання, змінюючи всі імена дітей і звіряток. Вигадай і запиши по три назви для собаки, kota, канарейки та ляльки. Запиши до словничка: товариші, звірятка. Напиши відповіді на такі запитання: Як тебе звати? Чи маєш братів і сестер? Як їх звати? Де ти проживаєш? Чи маєш собаку чи інших звірят удома? Як вони називаються? [5, с. 11].

До малюнка, де зображено трьох дітей, собаку й кішку, подається текст із пропущеними словами. Завдання полягає в уважному прочитанні тексту, учені на основі власних спостережень повинен переписати розповідь, уставити необхідні слова [5, с. 13].

Пунктуація в посібнику подається у формі завдань до тексту, за допомогою яких учні роблять самостійні висновки. Наведено приклад тексту до післятекстових завдань, спрямованих на розвиток писемного мовлення.

Спомин про ярмарок

Був сумний осінній вечір. Діти згадували про весело проведені літо. Зося дістала із шафки коралі, куплені влітку на ярмарку. Стас вигадав забаву: кожен намалює те, що можна побачити на ярмарку. Стас намалював найкраще. На його листку був кінь, корова, поросятко, чоботи, шапка й ремінець. Малюнки Зосі та Ванди не були такими гарними, але можна було одразу здогадатися, що діти хотіли намалювати.

До тексту додаються малюнки Зосі та Ванди, далі завдання: Прочитай оповідання й зауваж, що під час перелічування осіб чи предметів ставиться кома. Напиши, що намалювала Зося, а що – Ванда (малюнок 1 – Зося, малюнок 2 – Ванди). Напиши, що сам умієш намалювати. Перелічи, що тобі потрібно для малювання. Напиши імена дітей, котрі сидять у твоєму класі за першими партами. Під час перелічування не забудь ставити коми [5, с. 15].

До пісні про Віслу пропонуються завдання: вивчити текст пісні напам'ять, повто-

рити пісню й записати вірш по пам'яті, підкреслити всі великі букви на початку кожного рядка та в інших словах, записати до свого словничка слова *море* й *річка*, перелічити імена дітей із класу, котрі найкраще співають.

Для вивчення написання великої літери подається вірш про воїнів, після прочитання якого учні повинні виписати назви міст, написати, які міста-воїни хотіли відвідати, знайти у вірші інші слова, що пишуться з великої літери, скласти з ними речення.

З метою вивчення орфографічної теми про написання дзвінких і глухих приголосних у словах пропонується текст із підкресленими словами, які потрібно виписати, проаналізувати вимову та написання звуків, для перевірки змінити слово так, щоб після приголосного звука був голосний. Далі потрібно до запропонованих малюнків написати речення, використовуючи слова з орфограмами, переписати текст «Жаби та риби», змінюючи іменники в зменшено-пестливу форму [5, с. 22].

Для розвитку зв'язного писемного мовлення доречно використовувати малюнки для унаочнення та близькі для дитини теми: мій зошит, у школі, удома, у коморі, у лісі, подорож, батьки, мій дідусь, моя бабуся. До кожного тексту додаються завдання лексичного та граматичного характеру.

Завершується посібник циклом диктантів для повторення й закріплення граматичних правил, а також для перевірки набутих знань.

Друга частина книжки "Patrzę i opisuję" розрахована для учнів 3-го класу загальноосвітніх шкіл. У посібнику дітей учать аналізувати. Наприклад, твори трьох хлопців про те, що лежало під їхньою ялинкою напередодні Різдва. Перший хлопець лише перерахував речі. Другий написав до кожної речі означення. Твір третього хлопця був детальнішим, він описав повними реченнями свої подарунки, а також те, як можна використовувати подаровані речі. Учням пропонували зробити порівняльний аналіз творів і вико-

Таблиця 2

Опорна схема для розвитку писемного мовлення

Перший хлопець	Що лежало під ялинкою?		
	Паяльник, ножичок		
Другий хлопець	Пилка	Яке вона?	
		мала, чорна, тверда	
Третій хлопець	Молоток	залізний, міцний, легкий	Що ним можна робити?
			забивати, прибивати

нати завдання, що подавалися у вигляді табличок, які можна розглядати як опорні схеми для розвитку писемного мовлення.

Відповідно до опорної схеми, завдання в книжці структуровано на блоки: «іменник», «прикметник», «дієслово». Виконуючи завдання, учень на основі аналізу й синтезу самостійно доходить необхідних висновків, а роль учителя обмежується допомогою учневі.

I. Тема «Іменник» розпочинається цілком завдань від простих до складніших:

– дати відповідь на запитання «Що лежало під ялинкою?», виписати в три колонки в табличку назви іграшок, знаряддя й одягу;

Іграшки	Знаряддя	Одяг
клоун	ножик	рукавиці

– самостійно придумати по п'ять назв іграшок, знаряддя, одягу;

– написати назви п'ятох ремісників, членів родини, рослин, меблів, звірят;

Ремісники	Члени родини	Рослини	Меблі	Звірята
столяр	батько	дуб	стіл	кіт

– після виконання цих вправ пропонується правило: «Про назви осіб, тварин, рослин і предметів кажемо, що це іменники» [6, с. 9];

– до колонок з іменниками різних груп підібрати узагальнювальне слово, наприклад, *корова, кінь, собака, вівця, кішка – звірята*;

– пізніше виводиться продовження правила: «Назви живих істот і неживих предметів називаємо іменниками» [6, с. 12].

Тема «Власні назви» розпочинається текстом і завданнями до нього.

Перший день у школі

Під час перерви діти посварилися. Одне розповідає учительці, що сталося: «Прошу пані, той високий хлопець у темно-синьому вбранні забрав м'яча в тієї дівчинки із двома косичками й кинув у того хлопця з голими колінами в зеленому вбранні. Той хлопець образився та заховав м'яча. Дівчинка кричала, щоб той хлопець у темно-синьому вбранні віддав м'яча, але він відповів, що не може, бо той хлопець у зеленому вбранні має його, а той не хоче віддати й каже, що «навіщо в нього той високий кидав» і та дівчинка плаче».

Пані нічого не могла зрозуміти з тієї розповіді, бо в школі було кілька хлопців у темно-синьому вбранні, кілька в зеленому й кілька малих дівчаток із косичками.

Дівчинка розповідала так довго та незрозуміло, бо не знала ще імен і прізвищ своїх однокласників» [6, с. 12].

До тексту необхідно виконати низку завдань:

1. Переписати оповідання, змінюючи підкреслені вирази іменами та прізвищами дітей (мала дівчинка з косичками – Янка Уршульська, високий хлопець у темно-синьому вбранні – Франек Ломейко, хлопець у зеленому вбранні з голими колінами – Тадек Денбец).

2. Дати відповідь на запитання: «Хто приносив м'яча до школи? Хто його забрав і кинув у друга? Хто сховав м'яча та образився?».

Далі учнів підводять до самостійних висновків про те, що імена, прізвища людей відповідають на питання «хто?», їх називають власними іменниками. Наголошується на важливості власних імен у процесі спілкування, а також під час орієнтації в просторі, оскільки села, міста, вулиці, ріки, гори мають власні назви, пишуться теж із великої літери [6, с. 12].

Для практичного застосування вивченого матеріалу учням пропонують таке: написати лист до свого батька, проаналізувати заадресовані конверти до приватних осіб і до установи, редакції газети; переписати текст із прогалинами, куди потрібно вписати назви міст, прочитавши інформацію про визначні місця, пам'ятники, храми певних міст.

Утворення форми множини іменників доречно поєднувати з вивченням чергування голосних і приголосних під час відмінювання за числами та відмінками. Більшість вправ ілюстровано, завдання полягають у написанні речень на основі власних спостережень. До текстів пропонується запитання, на які потрібно дати письмову відповідь.

II. Тема «Прикметник» теж відсилає учнів до таблиці 2, автор пояснює лексичні та граматичні особливості слів другої колонки. За зразком потрібно правильно записати прикметники чоловічого, жіночого й середнього родів, зважаючи на правильність закінчень.

Цікаві завдання на відмінювання прикметників подаються до текстів:

1. У першому детально описано корову, що паслася на пасовиську разом із телятком. Указано, що телятко було подібне до корови, учень повинен самостійно описати, яким було телятко.

2. У другому йдеться про двох діток, котрі жили навпроти. Одне було здорове, рум'яне, повненьке, веселе, говірке та рухливе. Друге було зовсім інакше. Необхідно описати другу дитину, використовуючи прикметники-антоніми.

3. За ознакою, вираженою в переліку прикметників, угадати речовини, напри-

клад, чорне, тверде, блискуче, легкоза-ймисте [6, с. 39].

До тексту про двох хлопчиків, які знайшли волоського горіха та поспере-чались, чий це горіх, і про їхнього сусі-да, котрий розборонив хлопців, розділив між ними половинки горіха, а зернятка забрав собі як нагороду за працю та по-трачений час, подано низку завдань для вивчення теми «Прикметник». Розглянемо основні завдання: виписати з оповідан-ня прикметники, утворити до них антоні-ми; виписати до словничка слово *горіх* і споріднені слова; написати речення про старанного хлопчика, старанну дівчинку, старанне дитя; утворити прикметник від слова *горіх*; написати речення про горі-ховий стіл, горіхову шафу, горіхове ліжко; утворити прикметники від іменників, на-приклад, *дерево – дерев'яний, залізо – залізний*.

Утворення множини й ступенів порівнян-ня прикметників подається також із унаоч-ненням, малюнками, за допомогою яких можна спонукати уяву дитини, що допома-гає навчити дитину мислити й у письмовій формі викладати свої думки із застосуван-ням на практиці вивченого теоретичного матеріалу.

III. Тема «Дієслово» пояснює лексич-ні та граматичні особливості слів третьої колонки таблиці 2. За допомогою текстів і завдань до них діти вчать вирізняти діє-слова від інших частин мови, відмінювати дієслова за особами, часами, числами. До малюнків, на яких зображені учні під час пе-рерви, потрібно написати декілька речень про заняття дітей. Тексти із пропущеними дієсловами необхідно переписати, встав-ляючи дієслова в необхідній формі. Пода-ються також завдання для вивчення орфо-грам і чергування голосних і приголосних під час відмінювання.

Завершується посібник розділом син-таксису, де подано завдання для вивчен-ня поширеного та непоширеного речення. На завершення посібника пропонується описати малюнки, на яких зображено таке: дорога в селі, вулиця в місті, магазин із одягом, продуктовий магазин. Цікавими для розвитку писемного мовлення вважа-ємо завдання з початком оповідання, далі потрібно самостійно продовжити розвиток подій і підібрати назву до оповідання. Для прикладу наведемо одне з них: «Ідучи од-ного разу до школи, помітив на перехресті натовп людей. Коли наблизився до людей, побачив...» [6, с. 100].

Важливі поради щодо писемного мов-лення, які актуальні й у наш час, знаходимо в книзі «Наука про рідномовні обов'язки»

професора Івана Огієнка. Розглянемо їх детальніше:

Ясний і простий стиль – то найкращий стиль.

Пильнуймо писати так, щоб нас усі ро-зуміли; думаймо про це, починаючи писати.

Ніколи не забуваймо про те, що наше писання може читати й селянин.

«Популярний» виклад корисніший за ви-клад «науковий».

Нема стилю «наукового» й «ненауково-го», є тільки стиль ясний і неясний.

Хто пише неясно, той проповідує в пу-стині й мало допомагає розвиткові культу-ри свого народу.

Є два способи думати: складний спосіб «інтелігентський» і простий народний. Таке розбиття надзвичайно шкідливе народові й нації.

Складний «інтелігентський» спосіб ду-мати широка маса мало розуміє. Пам'ятай-мо це, пишучи.

Складний «інтелігентський» спосіб ду-мати сильно шкодить розвиткові нашої за-гальної культури, бо його розуміє тільки обмежений круг інтелігентних читачів.

Кожний працівник пера мусить дбати, щоб у його писаннях запанував тільки на-родний спосіб думати, цебто спосіб про-стий і ясний, легко зрозумілий для широких мас [1, с. 54].

У «Рідному писанні» професор Іван Огіє-нко подав офіційний правопис і основи лі-тературної мови. Правила написані корот-ко та ясно, оскільки розраховані на школу й широке громадянство. Форма викла-ду скрізь така, що легко надається й для шкільного заучування. У передмові автор зазначає: «... в ім'я культурної одности українського народу йдемо за академічним правописом навіть там, де ми з ним не зов-сім погоджуємось» [2, с. 3].

Висновки. На основі проведеного дослі-дження можна зробити висновки, що одне з основних завдань школи – підготувати уч-нів до спілкування в усній і письмовій фор-мах. Ця готовність визначається володінням мовними засобами та поняттями, навичка-ми й уміннями, що забезпечують належне сприйняття мови і створення власних ви-словлювань. Вивчення мови нерозривно пов'язане з мисленням, учні повинні не лише вивчати мовні засоби, а й виконувати вправи, основані на аналізі та синтезі. Важ-лива роль належить стилістичним вправам одночасно з вивченням граматики, у про-цесі читання й аналізу текстів-зразків і під час написання письмових робіт. Надалі до-сліджуватимемо мовну підготовку учителів у педагогічних закладах Галичини початку ХХ ст.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Огієнко І. Наука про рідномовні обов'язки: Рідномовний Катехизис для вчителів, робітників пера, духовенства, адвокатів, учнів і широкого громадянства: факс. вид. 1936 р. / І. Огієнко. – К.: АТ «Обереги», 1994. – 72 с.
2. Огієнко І. Рідне писання. Частина перша. Український правопис і основи літературної мови / І. Огієнко. – Жовква: Друкарня Василян, 1933. – 145 с.
3. Смалига М. З історії Тереховлянської гімназії. Історичний нарис / М. Смалига, М. Михайлюк. – Тернопіль: Терно-граф, 2004. – 272 с.
4. Ювілейна книга Української гімназії в Тернополі. До сторіччя заснування. 1898–1998 / підбір, упорядкування та редакція текстів і коментарі Степана Яреми. – Тернопіль; Львів: Наукове товариство ім. Шевченка; Львівське крайове товариство «Рідна школа», 1998. – 736 с.

5. Baczyńska S. Patrzę i opisuję. Część pierwsza. Książka do ćwiczeń gramatycznych, ortograficznych i stylistycznych na kl. II-gą szkół powszechnych. Wydanie trzecie, poprawione i uzupełnione / S. Baczyńska, A. Oderfeldówna. – Warszawa, Łódź, 1925. – 84 s.

6. Baczyńska S. Patrzę i opisuję. Część druga. Książka do ćwiczeń gramatycznych, ortograficznych i stylistycznych na kl. III-gą szkół powszechnych. Wydanie dziewiąte / S. Baczyńska, A. Oderfeldówna. – Warszawa, 1933. – 104 s.

УДК 371.2

РАСПРОСТРАНЕНИЕ ИДЕЙ В.А. СУХОМЛИНСКОГО В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ ОБРАЗОВАНИЯ В КИТАЕ

Сяо Су, профессор

*Научно-исследовательский институт международной
и сравнительной педагогики Пекинского педагогического университета*

Цзян Сяоянь, к. пед. н., доцент

*Центр международной и сравнительной педагогики
Китайской академии педагогических исследований*

В статье с привлечением большого количества статистических и аналитических данных раскрывается развитие образования в Китае, которое свидетельствует о значительных позитивных сдвигах в данной области за последние 15 лет. На этом фоне рассматриваются феномен переводов произведений украинского педагога В.А. Сухомлинского в Китае и влияние его идей на работу общеобразовательной школы, учителей, подготовку будущих педагогов, научно-педагогических кадров.

Ключевые слова: образование, развитие, реформирование, показатели развития, В.А. Сухомлинский, наследие, перевод, издательство, публикация, учитель, подготовка учителей, развитие идей.

У статті з залученням великої кількості статистичних та аналітичних даних розкривається розвиток освіти в Китаї, яке свідчить про значні позитивні зрушення в цій галузі за останні 15 років. На цьому тлі розглядаються феномен перекладів творів українського педагога В.О. Сухомлинського в Китаї і вплив його ідей на роботу загальноосвітньої школи, вчителів, підготовку майбутніх педагогів, науково-педагогічних кадрів.

Ключові слова: освіта, розвиток, реформування, показники розвитку, В.О. Сухомлинський, спадщина, переклад, видавництво, публікація, учитель, підготовка вчителів, розвиток ідей.

Tszian Siaoian, Siao Su THE DISSEMINATION OF IDEAS OF V.A. SUKHOMLINSKY IN THE CONTEXT OF EDUCATION DEVELOPMENT IN CHINA

In the article, involving a large number of statistical and analytical data the development of education in China, which indicates significant positive developments in this area over the past 15 years is revealed. Against this background, the phenomenon of works' translation of Ukrainian educator V. A. Sukhomlinsky in China and the influence of his ideas on the work of the secondary school teachers, the future teachers training, science teachers are considered.

Key words: education, development, reformation, development indicators, V.A. Sukhomlinsky, heritage, translation, publishing, publication, teachers training, development of ideas.

Постановка проблеми. Василий Александрович Сухомлинский для миллионов китайских учителей – самый популярный и любимый зарубежный педагог. Первые две статьи В.А. Сухомлинского были опублико-

ваны в нашей стране в 1950-е гг., но широкое ознакомление с его идеями произошло после того, как Китай перешёл к политике Реформ и внешней открытости в 1978 г., когда необходимость реформирования